

هزارواژه علوم مهندسی

(۲)

مجموعه واژه‌های رایانه و فناوری اطلاعات،

رمز، مشترک علوم مهندسی، مخابرات و پست

برگرفته از فرهنگ واژه‌های مصوب

فرهنگستان زبان و ادب فارسی ۱۳۷۶-۱۳۹۳

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

گروه واژه‌گزینی

نشر آثار / تهران ۱۳۹۴

هزارواژه علوم مهندسی (۲): مجموعه واژه‌های رایانه و فناوری اطلاعات، رمز،

مشترک علوم مهندسی، مهندسی مخابرات، پست،

تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی، ۱۳۹۴،

۴۴۵ ص.

فرهنگستان زبان و ادب فارسی: ۱۴۴. مجموعه واژه‌ها؛ ۱۵

978-600-6143-69-9

فیبای مختصر

فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nlai.ir> قابل

دسترسی است.

فرهنگستان زبان و ادب فارسی. گروه واژه‌گزینی

۳۸۱۳۲۰۷

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

مشخصات ظاهری

فروست

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

یادداشت

شناسه افزوده

شماره کتاب‌شناسی ملی

فهرست مطالب

هفت	پیشگفتار
نه	مقدمه
سیزده	همکاران علمی
هجده	نشانه‌های اختصاری
۱-۲۴۲	فرهنگ واژه‌های مصوب علوم مهندسی به ترتیب الفبای فارسی
1-91	فهرست واژه‌ها به ترتیب الفبای لاتینی
92-180	فهرست واژه‌ها براساس گروه یا شاخه به ترتیب الفبای لاتینی

بسم الله الرحمن الرحيم

پیشگفتار

هزارواژه نام عمومی فرهنگ‌هایی تخصصی است که از سوی فرهنگستان زبان و ادب فارسی منتشر می‌شود. ممارست طولانی در کار واژه‌گزینی که به یافتن و ساختن ده‌ها هزار واژه فارسی در برابر لغات و اصطلاحات بیگانه انجامیده است، گروه واژه‌گزینی را قادر ساخته تا دفترهایی با بیش از هزار واژه مصوب در بعضی از رشته‌های علمی انتشار دهد.

امید است انتشار این دفترها دسترسی استادان و پژوهشگران و نویسندگان و مترجمان هر رشته را به معادل‌های فارسی و لغات و اصطلاحات بیگانه همان رشته آسان‌تر سازد و الگویی به دست آنان دهد تا خود نیز به همین سبک و سیاق واژه‌گزینی کنند. همچنین امید است با انتشار هزارواژه‌ها، پاسداری از زبان فارسی در عرصه علم و فناوری و اهتمام به یافتن معادل‌های فارسی به صورت یک فرهنگ درآید تا همگان به یاری فرهنگستان بشتابند.

فرهنگستان خوشوقت است که می‌تواند با همت و یاری صاحب‌نظران، هزارواژه دوم علوم مهندسی را در پی انتشار هزارواژه اول این رشته منتشر کند و در اختیار علاقه‌مندان قرار دهد. امید است روزی فرارسد که زبان فارسی، زبان علم شود و این آرزوی محالی نیست. بی‌گمان اگر بخواهیم می‌توانیم، چنان‌که تاکنون، خواسته‌ایم و توانسته‌ایم.

غلامعلی حداد عادل

رئیس فرهنگستان زبان و ادب فارسی

و مدیر گروه واژه‌گزینی

اسفند نود و چهار

مقدمه

در سه سال گذشته تدوین فرهنگ‌های تخصصی موضوعی گروه واژه‌گزینی فرهنگستان زبان و ادب فارسی، با عنوان هزارواژه، با اقبال عمومی و اهل فن مواجه شده و فرهنگستان مفتخر است که در سال جاری نیز چهار هزارواژه به مجموعه هزارواژه‌های خود بیفزاید. از آنجاکه تعداد واژه‌های مصوب در برخی حوزه‌ها بیش از چند هزار واژه است، فرهنگستان واژه‌های این حوزه‌ها را در دو جلد منتشر کرده است. مجموعه حاضر جلد دوم هزارواژه علوم مهندسی است که واژه‌های برخی از گروه‌های واژه‌گزینی حوزه علوم مهندسی در طی سال‌های ۱۳۷۶ تا ۱۳۹۳ را دربرمی‌گیرد. شیوه کار واژه‌گزینی در فرهنگستان در مقدمه دفترهای مختلف فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان توضیح داده شده و در دفترک اصول و ضوابط واژه‌گزینی نیز شرح داده شده است.

همان‌طورکه در فرهنگ‌های واژه‌های مصوب فرهنگستان ذکر شده، واژه‌های مصوب مندرج در هر فرهنگ در زمان انتشار، مصوب مقدماتی تلقی می‌شوند و برای مدت تعیین شده از سوی شورای عالی فرهنگستان، از طریق دفتر ریاست جمهوری به مؤسسات و مراکز دولتی ابلاغ می‌شوند. واژه‌های فرهنگ حاضر نیز هنوز به تصویب نهایی نرسیده است و چنانچه تا زمان مقرر پیشنهاد بهتری از سوی متخصصان و صاحب‌نظران عرضه شود، فرصت بررسی و تغییر آنها وجود دارد. امیدواریم اهل فن، با راهنمایی‌ها و پیشنهادهای خود ما را در این راه یاری دهند.

ذکر چند نکته در مورد این فرهنگ ضروری است. اختصاص واژه‌ها به گروه‌های تخصصی مندرج در این فرهنگ براساس روند تشکیل گروه‌ها و زمان بررسی واژه‌ها در مقاطع مختلف بوده است. از این رو، خاستگاه برخی از واژه‌های این مجموعه ممکن است رشته‌های دیگر باشد، ولی از آنجاکه در زمان بررسی آنها گروه‌های ذی‌ربط در فرهنگستان تشکیل نشده بود، این واژه‌ها در حوزه علوم مهندسی بررسی شد. همچنین، برای افزایش بهره‌وری و صرفه‌جویی در وقت و هزینه، معمولاً واژه‌های مشترک چند حوزه مرتبط فقط از طریق یکی از گروه‌های تخصصی در شورای واژه‌گزینی مطرح می‌شود و در فرهنگ واژه‌های مصوب فرهنگستان با برچسب همه گروه‌های مرتبط می‌آید. این واژه‌ها در فرهنگ‌های موضوعی هریک از این گروه‌ها به‌تنهایی نیز درج می‌شود.

فرهنگستان در برابر برخی از واژه‌های بیگانه، ضمن پذیرفتن لفظ بیگانه، یک برابرنهاد فارسی نیز در کنار آن به تصویب رسانده است، به این امید که این معادل فارسی به تدریج جای لفظ بیگانه را بگیرد. برخی از حوزه‌های علمی واژه فارسی را پذیرفته‌اند و برخی همچنان اصرار بر به کار بردن لفظ بیگانه دارند. در مواردی که لفظ فارسی پذیرفته شده است، در تعریف‌ها صرفاً همان معادل به کار رفته و در مواردی که نپذیرفته‌اند، لفظ بیگانه در کنار لفظ فارسی آمده و با خط مورب از هم جدا شده‌اند.

همکارانی که نام آنها در فهرست همکاران علمی فرهنگستان آمده است در تصویب همه واژه‌ها مشارکت نداشته‌اند، اما از آنجاکه واژه‌ها از دفتر ششم تا پایان دفتر دهم در یک جا گرد آمده است، لازم دیده شد نام تمامی کسانی که با ما در مقاطع مختلف همکاری داشته‌اند در کنار

هم ذکر شود. استادان و همکاران ما در شوراهای هماهنگی در هماهنگ و یکدست کردن واژه‌های هر حوزه زحمات بسیاری متقبل شده‌اند که به دلیل تنوع این شوراها از ذکر نام ایشان خودداری شده است. این استادان هریک نماینده یک گروه تخصصی هستند و نام آنها در ردیف اعضای گروه‌های تخصصی ذکر شده است.

در واژه‌گزینی برای واژه‌های فرهنگ حاضر همه همکاران گروه واژه‌گزینی در طی سال‌های گذشته همکاری داشته‌اند که از آنها سپاسگزاری می‌نماید. حاصل کار آنها به همت همکاران بخش تدوین و حروف‌نگاری گروه واژه‌گزینی مدون شده است که خالصانه و صمیمانه با ما همکاری کردند و جا دارد در اینجا از ایشان قدردانی شود: آقای مهدی حریری که مسئولیت واحد تدوین فرهنگ و سرپرستاری فرهنگ‌های مصوب فرهنگستان بر عهده ایشان است و با تجربه و دقت و دانش خود ما را یاری کردند؛ خانم‌ها عفت امانی، لیدا خیمر، مینا سعادت، گیتی قریب و همکاران واحد تدوین، که زحمت و پیراستاری فنی و نمونه‌خوانی فرهنگ‌ها را بر عهده داشته‌اند؛ همچنین همکاران ما در بخش حروف‌نگاری خانم‌ها مهدیه برآبادی، معصومه حیدری، اکرم زر محمدی، زهرا ساقی شیویاری، لیدا محمدی و مهناز مسینی که در سال‌های گذشته با صبر و حوصله در حروف‌نگاری و صفحه‌آرایی فرهنگ‌های مصوب زحمات فراوانی را تقبل کردند. ویرایش فنی و حروف‌نگاری فرهنگ حاضر با تلاش و همکاری خانم‌ها لیدا خیمر و مهناز مسینی صورت گرفته است که جا دارد جداگانه از ایشان تشکر شود.

پژوهشگر ارشد گروه واژه‌گزینی، خانم فرزانه سخایی نیز همانند سال‌های گذشته با وجود مسئولیت‌های فراوانی که در گروه واژه‌گزینی بر عهده دارند، در تفکیک رایانه‌ای واژه‌های مصوب و تنظیم فرهنگ حاضر از هیچ فداکاری دریغ نکردند که در اینجا از ایشان سپاسگزاری می‌شود. امید است با تمهیداتی که صورت گرفته است بتوانیم در هر سال چند فرهنگ هزارواژه در حوزه‌های مختلف به جامعه علمی کشور عرضه کنیم.

گروه واژه‌گزینی

اردیبهشت نود و چهار